

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ: ПРОЕКЦІЯ НА ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

У статті висвітлено філософські, педагогічні, психологічні та журналістські погляди на процес розвитку творчого потенціалу майбутніх журналістів у сучасних умовах, розкрито сутність професійної підготовки творчої, комунікабельної особистості майбутнього журналіста. Конкретизовано теоретичні уявлення щодо сутності та структури творчого потенціалу особистості журналіста, охарактеризовано показники й рівні готовності майбутніх журналістів до творчої діяльності.

Підкреслено, що розвиток творчого потенціалу майбутнього журналіста є процесом збагачення особистості студента професійно значущими рисами й властивостями, умінням виводити знання на творчій, перетворювальній, суб'єктно-виховній рівень шляхом формування конкретних журналістсько-професійних та особистісних якостей, розвитку спільних творчих сил студента й професійних здібностей до компетентного виконання журналістських функцій, своєї соціальної ролі в суспільстві.

Ключові слова: майбутній журналіст, журналістська творчість, професіоналізм, професійна творча діяльність, розвиток, самореалізація, самовдосконалення, творчий потенціал.

Рівень цивілізованості будь-якого суспільства вимірюється й визначається реальним становищем людини в межах конкретної історичної системи суспільних відносин, наявністю можливостей для здійснення її життєвих задумів, реалізації власного творчого потенціалу. Під впливом глобальних перетворень в українському суспільстві зростає соціальна роль творчої особистості з високим рівнем духовності й загальної культури – творця нових цінностей. Сучасний журналіст, насамперед, має бути творчою особистістю з високим рівнем відповідальності й громадського обов'язку.

Сьогодні спостерігається невідповідність професійної підготовки майбутніх журналістів потребам суспільства у творчих особистостях працівників засобів масової інформації, чим викликана суперечність між соціально зумовленими вимогами до особистісних, професійних якостей випускників журналістських спеціальностей і відсутністю цільової спрямованості на розвиток їхньої творчої індивідуальності в процесі навчання у ВНЗ, а також між необхідністю формувати творчу особистість студента-журналіста, який відчуває потребу у використанні внутрішніх потенційних ресурсів для професійного зростання й самореалізації, та відсутністю науково обґрунтованих теоретичних і методичних засад цього процесу під час професійної підготовки.

Загострення цих суперечностей і посилення потреби сучасної молоді у творчій самореалізації в умовах жорсткої професійної конкуренції в межах ринкової системи підкреслюють актуальність теми статті, **мета** якої – висвітлити філософські, педагогічні, психологічні та журналістські погляди на процес розвитку творчого потенціалу майбутніх журналістів у су-

часних умовах; розкрити сутність професійної підготовки творчої, комунікабельної особистості майбутнього журналіста; конкретизувати теоретичні уявлення щодо сутності та структури творчого потенціалу особистості журналіста; охарактеризувати показники й рівні готовності майбутніх журналістів до творчої діяльності.

Ідея розвитку творчого потенціалу майбутніх журналістів ґрунтується на теоретико-методичних засадах професійної освіти (С. Батишев, А. Маркова, Н. Ничкало, О. Новіков, Т. Сущенко, А. Субетто та ін.), на принципі гуманізації професійної підготовки фахівців (Є. Адакін, Г. Балл, Д. Богоявленська, І. Бех, М. Євтух, І. Зязюн, П. Кравчук, В. Кремень, В. Кудін, О. Пехота, Е. Помиткін, В. Рибалка, В. Сухомлинський, А. Сущенко та ін.), на концепціях розвитку творчої особистості (Б. Ананьєв, Б. Кедров, В. Клименко, В. Моляко, А. Матюшкін, Я. Пономарьов, К. Роджерс, В. Роменець, С. Рубінштейн, О. Чаплигін та ін.).

У царині досліджень проблеми творчості значну роль відіграють наукові розвідки А. Арнольдова, М. Барга, М. Бахтіна, Н. Бердяєва, Д. Богоявленської, Дж. Гілфорда, І. Манохи, З. Сіверс та ін.

Особливості журналістської творчості розглядали Ю. Андреева, А. Бобков, Р. Бухарцев, О. Дорошук, В. Здоровега, С. Корконосенко, Г. Лазутіна, А. Марачева, Г. Мельник, В. Олешко, Л. Світич, Ю. Шаповал.

Основи професійної зрілості як вершини всієї життєдіяльності журналіста закладаються в системі вищої журналістської освіти, а наше майбутнє багато в чому залежить від сумлінно-творчого ставлення журналістів до своєї професії, яка, “наче розкрилені вітрила в океані, дає енергію рухові людей до духовного, морального вдосконалення й цивілізованого формування реальних форм життя, несе естетичну насолоду й інтелектуальний розвиток”, без чого сьогодні “неможливо уявити жодного суспільно-державного утворення” [16, с. 3] і яка суттєво впливає на соціальне здоров'я нації, що “вимірюється ставленням до часу, часткою спроектованих у майбутнє сьогоднішніх справ” [10, с. 12], у тому числі й тих, що стосуються професійної підготовки майбутніх журналістів.

Однією з провідних цілей сучасної журналістської освіти є професійна підготовка творчої, комунікабельної особистості майбутнього фахівця, що передбачає розвиток і стимуляцію творчих резервів кожного студента-журналіста, формування та вдосконалення його комунікативних здібностей, поглиблення самосвідомості й суб'єктності особистості, її здатності до самореалізації та творчого самовираження.

Творчий потенціал розглядається з різних наукових позицій: як генетична потреба особистості у творчій самостійності (Т. Сущенко), основа пізнавальної мотивації (О. Матюшкін), інтегративна властивість особистості, готовність до творчого саморозвитку (В. Моляко), розвинена творча уява, здібності до новацій, творче мислення (А. Деркач), розвиток діяльності з ініціативи самої особистості (Д. Богоявленська), соціально-психологічна установка на нетрадиційне вирішення суперечностей об'єктивної реальності (Є. Адакін, Н. Касаткіна) тощо.

За словами Є. Адакіна, потенціал 1) відбиває минуле: потенціал є сукупністю накопичених особистістю в процесі її становлення ознак, що зумовлюють здатність до певного розвитку; у такому контексті дефініція потенціалу наближається за змістом до поняття “ресурс”; 2) репрезентує сьогодення: у цьому випадку в понятті “потенціал” акцентується увага на структурі та рівні організації здібностей, можливостей особистості і їх практичного застосування; у цьому сенсі дефініція потенціалу частково збігається з поняттям “резерв”; 3) орієнтує на майбутнє: потенціал не тільки реалізує перехід із можливого в дійсне, а й слугує необхідною передумовою для саморозвитку особистості та розвитку світу загалом [10, с. 4].

Творчий потенціал особистості з погляду філософії – це інтегральна якість, що характеризує певний рівень зрілості її сутнісних сил як суб’єкта життєдіяльності і як індивідуальну цінність, що сприяє розширенню її можливостей в освоєнні своїх суспільних відносин та свого власного саморозвитку [15].

Психолого-педагогічні тлумачення творчого потенціалу зводяться до такого визначення: обдарованість людини, здатність до активної самореалізації, прагнення до вищих етичних ідеалів, сукупність можливостей реалізації нових напрямів діяльності суб’єкта творчості. Під творчим потенціалом розуміють інтегративну властивість особистості, що характеризує міру можливостей здійснення творчої діяльності, готовності та здатності до творчої самореалізації та саморозвитку.

На думку В. Моляко, творчий потенціал складається з природних задатків і здібностей, спрямованості інтересів, загального інтелекту, швидкості засвоєння нової інформації, допитливості, бажання створювати щось нове, наполегливості, цілеспрямованості, працьовитості; швидкого оволодіння вміннями, навичками, майстерністю виконання певних дій; здібності до реалізації власних стратегій та тактик вирішення різних проблем, завдань, пошук виходу зі складних, нестандартних, екстремальних ситуацій.

Творчий потенціал включає в себе всі властивості особистості (мислення, волю, пам’ять, знання, переконання [4]), але вони, хоч і впливають на творчий потенціал людини, відображають лише кількісний бік можливості реалізації людського “Я” [1, с. 4], а якісна характеристика його полягає в характері їх взаємозв’язку та спрямованості. Творчий потенціал і його прояв (активність) перебувають у сфері якісної динаміки властивостей особистості в її співвідношенні з конкретною діяльністю [6].

Якісна характеристика творчого потенціалу, що виражається в єдності особистісного “Я” й соціального, природних здібностей до творчості та необхідності їх розвитку в умовах життєдіяльності, відображає властивість особистості інтегрувати її дії щодо цілеспрямованого подолання певної суперечності з метою виходу за межі звичайного, досягнутого, тобто це ті сили, що сприяють самореалізації майбутнього журналіста. Саме така сила, як характеристика творчого потенціалу особистості, спонукає людину до самоствердження, самореалізації [14].

Визначаючи складники творчого потенціалу, В. Моляко наголошує на природних здібностях, загальному інтелекті, спрямованості інтересів, швидкості засвоєння нової інформації, допитливості, наполегливості, цілеспрямованості, працьовитості, бажанні створювати щось нове, швидкому оволодінні навичками та вміннями, майстерністю виконання певних дій; здатності до реалізації власних стратегій і тактики вирішення різних завдань, пошуку виходу зі складних нестандартних, екстремальних ситуацій.

На думку З. Сіверс, творчу діяльність можна вважати комбінаторною, оскільки її результатом є “не тільки відображення наявних у досвіді людини дій та вражень, а створення нових образів чи дій” [12, с. 14.]. Задатки творчої діяльності притаманні будь-якій людині. Треба вміти їх розкрити й розвинути. “Прояви творчих здібностей варіюють від великих і яскравих талантів до скромних і малопомітних, але сутність творчого процесу однакова для всіх. Різниця – в конкретному матеріалі творчості, в масштабах досягнення і їх суспільної значущості” [7, с. 286].

Творча діяльність особистості передбачає складну динаміку потреб, мотивів, поглядів, переконань, цінностей, самосвідомості, рефлексивності та інших людських якостей, емпіричний вимір яких здійснити майже неможливо [11, с. 41–43], але oprіч цього вони існують, зумовлюючи якісні зміни самої особистості, її особистісної свободи й відповідальності, відносин із навколишнім світом, а відтак – і зміни в суспільстві, країні, нації, усьому світі.

Найхарактерніша ознака творчої діяльності журналіста – спрямованість її на користь суспільства. Соціальна активність майбутнього журналіста, на наше переконання, тісно переплітається з його творчою активністю, яка виявляється в професійній діяльності, творчому пошуку, вмінні приймати ефективні й нестандартні рішення та вміти відповідати за них. Робота над гнучкістю мислення, перехід від особистісного творчого мислення до планетарного є ознакою як творчої, так і соціальної активності майбутнього журналіста.

Складниками процесу формування творчої особистості майбутнього журналіста є: збагачення її професійно значущими рисами та властивостями; умінням доводити знання до творчого, перетворювального, суб'єктивно-виховного рівнів шляхом формування конкретних журналістсько-професійних і особистісних рис, розвитку загальних творчих сил студента (мислення, уяви, літературної фантазії, журналістської інтуїції; здатністю творчо реагувати на зміни в усіх сферах життя тощо); професійними здібностями компетентно виконувати журналістські функції і свою соціальну роль у суспільстві.

Серед характерних рис творчої особистості виокремлюють: 1) активність (прагнення розширити сферу своєї діяльності); 2) спрямованість (перевага певних мотивів, інтересів та переконань); 3) ступінь усвідомлення свого ставлення до дійсності, оточення; 4) ініціативність (франц. *initiative*, від лат. *initium* – початок) – “морально-психологічна риса особистості, яка характеризується здатністю й схильністю до активних та самостійних дій” [2, с. 145].

Ознаками творчої особистості також вважають швидкість думки (кількість ідей, що виникають за одиницю часу), гнучкість думки (здатність пере-

ключатися з однієї ідеї на іншу), оригінальність (здатність виробляти ідеї, що відрізняються від загальноновизнаних поглядів), допитливість (відгук на проблеми навколишнього світу), здатність до розробки гіпотези, “іррелевантність” (логічна незалежність реакції від стимулу), фантастичність (повна відірваність відповіді від реальності за наявності логічного взаємозв’язку між стимулом і реакцією) тощо. Дослідники також пропонують вважати найважливішими здібностями й уміннями, які треба розвивати, творчі здібності: здатність до ризику; дивергентне мислення; гнучкість у мисленні й діях; швидкість мислення; здатність висловлювати оригінальні ідеї, винаходити що-небудь нове; багата уява; сприйняття неоднозначних речей; високі естетичні цінності.

Розвиток, на думку О. Мещанінова, – це особливий тип змін, які пов’язані з оновленням, з виникненням нового якісного стану об’єкта, з розширенням його структурно-функціональної сутності, які впливають на якісні зміни суб’єктів освітнього процесу. Забезпечити якісну та ефективну, гармонійну професійну підготовку фахівців в університетах можна на основі реалізації її як цілісної організаційно-педагогічної університетської системи освіти [5].

Аналіз педагогічних теорій, присвячених проблемі розвитку творчого потенціалу, засвідчив, що модернізація вищої освіти зумовила інтенсивний пошук нових шляхів оптимізації процесу розвитку творчого потенціалу студентів; змінилися ціннісні орієнтири, постали нові вимоги до якості та змісту професійної підготовки майбутніх журналістів. Сучасне суспільство потребує творчого журналіста, здатного самостійно орієнтуватися в інформаційному просторі, аналітично мислити, мати стійку громадянську позицію, відстоювати власні погляди й водночас уміти почути інших. Однією з професійних рис журналіста є творчий підхід до вирішення завдань, що все частіше стає запорукою його успіху в професійній діяльності.

Професійно-творчий підхід журналіста до виконання функцій працівника ЗМІ безпосередньо залежить від розвитку його творчого потенціалу в студентські роки. Для індивідуального розвитку особистості “потрібні свобода й незалежність, а необхідність адаптації до соціального середовища і прагнення до незалежності породжують потребу в соціальній творчості” [9, с. 21].

Реалізація творчого потенціалу майбутніх журналістів безпосередньо залежить від якості журналістської освіти, від психолого-педагогічних умов, від особистісних прагнень студентів. У процесі професійної підготовки важливо формувати в майбутніх журналістів усвідомлену готовність до постійного саморозвитку, творчої самореалізації й професійного самовдосконалення в умовах творчого освітнього середовища, духовної взаємодії, творчої співпраці викладачів і студентів.

Індивідуально-творчий підхід до проблеми самореалізації особистості (В. Андреев, В. Загвязинський) передбачає не лише розвиток вихідного творчого потенціалу студентів, а й формування потреби в їх подальшій самореалізації у професійній діяльності, що є особливо актуальним в умовах жорсткої конкуренції на ринку праці. Самореалізація – одна з найважливі-

ших індивідуально-психологічних особливостей людини, це – “шлях до особистості” (за К. Юнгом), що потребує напруженої внутрішньої роботи над собою, над своєю професійною сутністю.

Тому професійно-творчу самореалізацію майбутнього журналіста ми розглядаємо як соціалізований шлях гармонійного розвитку особистості, поєднаний зі здобуттям професійно-практичного та духовного досвіду під час здобуттям журналістської освіти, у період первинного професійного становлення (навчання у вищій школі) та вдосконалення фахового зростання в процесі виконання професійних ролей і обов’язків, що є невід’ємним атрибутом розкриття та здійснення професійного і творчого потенціалу особистості.

Здатність до самореалізації є важливим складником становлення індивідуальності, а індивідуалізація включає процеси розвитку й формування особистості, її самореалізації в житті. Вважаємо, що творчі можливості реалізуються, насамперед, за допомогою активної навчальної діяльності, участі в різних формах позааудиторної роботи (творчі конкурси, олімпіади, розробка сценаріїв теле/радіопередач, випуск студентських газет тощо), вони є результатом впливу самосвідомості на саморегуляцію та самореалізацію.

Самореалізація особистості – важливий показник її життєдіяльності, а особливо у професійній сфері, що є однією з провідних у житті кожної людини. Необхідним атрибутом самореалізації є саморозвиток особистості як прояв суб’єктної активності в будь-якій діяльності, тому важливо виокремити творчу самореалізацію як показник успішності в професійній діяльності.

Самореалізація творчого потенціалу майбутнього журналіста передбачає його активну життєву позицію, що може ефективно формуватися лише у взаємозв’язку самовиховання з постійним прагненням особистості до швидкого досягнення високих рівнів самореалізації в процесі творчого саморозвитку – процесу безперервного самотворення та самовдосконалення творчих рис, що допомагає особистості піднятися на вищий рівень і зуміти компетентно й творчо вирішувати життєво необхідні завдання та проблеми. Реалізація творчого потенціалу журналіста полягає не тільки в прояві літературних здібностей, а й у творчо-діяльнісному ставленні до навколишньої дійсності, у професійно свідомій позиції при формуванні громадської думки. Сприяння самореалізації студентів допомагає розвинути їхній творчий потенціал, збудити прагнення до безперервного самовдосконалення.

Основним способом розвитку творчої особистості є самовдосконалення – на нашу думку, безперервне професійне й особистісне творче самовдосконалення упродовж усього життя. Інтелект особистості дає нове слово, тобто організовану по-новому інформацію, духовність генерує думки, впливає на світогляд і стійку життєву позицію журналіста. Саме тому таким важливим на всіх етапах становлення сучасної журналістської особистості є стимулювання інтелектуально-творчої діяльності в умовах духовно-творчої педагогічної взаємодії, що стимулює розвиток творчого потенціалу майбутніх журналістів – здібностей, можливостей та властивостей до здійснення творчої діяльності, продукування творчих стратегій і тактик для творчого

вирішення проблем, це поєднання природних, особистісних і соціальних потреб у творчому саморозвитку й професійній самореалізації.

Загалом усі визначення творчого потенціалу зводяться до такого: здатність до творчості бачиться в створенні чогось нового, оригінального, характеристики й процесу, що активізують творчу діяльність людини. Говорити про розвиток творчого потенціалу майбутнього журналіста – значить вести мову про безперервний, цілеспрямований процес актуалізації задатків, здібностей, формування професійної самосвідомості, творчий підхід до вирішення поставлених завдань, розвиток творчого мислення та журналістського сприйняття дійсності.

В основі процесу становлення й розвитку творчого потенціалу лежить діалектична суперечність як елемент системи причинно-наслідкових зв'язків. Але сучасні умови – це реальна єдність старого й нового. Щоб творити нове, потрібен глибокий об'єктивний аналіз старого, а об'єктивність завжди вимагає різнобічного, зваженого підходу до оцінювання будь-якого соціального явища [3].

На думку Є. Адакіна, творчі можливості суб'єкта актуалізуються в міру подолання суперечності за допомогою взаємодії суб'єкта з об'єктом і в процесі перетворення об'єкта перетворюються самі. Взаємодія ця зумовлена особливостями і суб'єкта, і об'єкта, що виявляються в активності суб'єкта з актуалізації свого творчого потенціалу, який відображається у вищому ступені активності особистості [1].

Постановка таких завдань у ВНЗ пов'язана з продуктивними методами навчання. Таким чином, подолання суперечності зумовлює реалізацію й розвиток творчого потенціалу як інтегративної властивості. Кожна людина має певні здібності, потенційні можливості, але не кожна повністю розкриває та розвиває їх упродовж життя. Причина цього – в наявності двох взаємопов'язаних тенденцій становлення творчої особистості:

1) з одного боку, природні яскраві здібності можуть використовуватися особистістю в напрямі їх подальшого розвитку й удосконалення в ході творчого процесу або в напрямі якихось життєвих переваг чи особистісних інтересів і уподобань, тобто індивід самостійно обирає спосіб і галузь застосування своїх здібностей;

2) з іншого боку, реалізація творчих можливостей і здібностей потенціалів особистості можлива в такому суспільстві, в якому творчість інтегрується.

Керуючись таким підходом до проблеми реалізації творчого потенціалу, В. Петровський зводить її до двох аспектів: 1) проблеми створення особистістю самої себе; 2) проблеми виокремлення та створення параметрів природного й соціокультурного простору, що відкриває можливості здійснення творчості [8].

Реалії сьогодення вимагають від кожної людини здатності до активної самореалізації в професійному й особистісному аспектах, прагнення до постійного самовдосконалення. Успішним у своїй професійній діяльності може бути лише той журналіст, який є творчою особистістю, здатною до

саморозвитку й самовдосконалення, особистістю, яка відчуває себе потрібною суспільству.

Творчий потенціал особистості як сукупність можливостей цілеспрямованої творчої діяльності реалізується залежно від характеру діяльності суб'єкта, його цільових установок і зовнішніх причин, що відображають суспільні відносини, від рівня розвиненості його перетворювальних можливостей у конкретний момент. Учені пропонують два шляхи розвитку творчого потенціалу студента: через створення спеціальних умов у різних видах діяльності та цілеспрямований розвиток творчого потенціалу за допомогою сучасних технологій навчання [1, с. 4].

Розвиток творчих потенцій особистості здійснюється в процесі їх актуалізації. Перетворювальні здібності, реалізуючись і розвиваючись, зумовлюють потребу різнобічного розвитку особистості, оскільки творчий процес об'єктивно потребує активізації необхідних особистісних якостей суб'єкта: ціннісних орієнтацій, моральних установок, перетворювальних здібностей, інтелектуального рівня, психологічних властивостей. З іншого погляду, різнобічний розвиток особистості зумовлює розвиток її творчого потенціалу, оскільки відображає спрямованість і напруженість взаємозв'язку та взаємозумовленості всіх якостей особистості як інтегрального явища.

Таким чином, творчий потенціал є ключовим поняттям особистості як системної цілісності, а прояв і зміна перетворювальних здібностей у творчому процесі забезпечує перетворення людини в особистість. Суперечність між рівнем розвиненості творчого потенціалу й можливістю самоактуалізації, самоздійснення та самовдосконалення особистості виявляється основною суперечністю, що забезпечує рух до прогресу [1, с. 31].

Творчий потенціал майбутнього журналіста – складне, багатогранне поняття, яке об'єднує особистісний резерв можливостей і здібностей осмислення світу, аналізу суспільного життя й відтворення його в самобутньому інформаційному продукті засобами індивідуального відображення; продукування оригінальних стратегій і тактик у процесі творчого розв'язання журналістських завдань; спрямованість професійних інтересів, особистісних і соціальних цінностей на творчий саморозвиток та продуктивну професійну самореалізацію.

Професійна підготовка майбутнього журналіста є тривалим процесом формування його не лише як фахівця, а і як особистості, оскільки “особистісні якості кореспондента відіграють значну роль у його професійному становленні, виборі виду мас-медійної діяльності, зумовлюють певну поведінку в різних професійних ситуаціях, визначають його стиль спілкування. Тому цей аспект формування спеціаліста є досить вагомим” [13, с. 60].

Отже, майбутня професійна самореалізація майбутнього журналіста передбачає його активну життєву позицію, що може ефективно формуватися лише у взаємозв'язку самовиховання з постійним прагненням особистості до швидкого досягнення високих рівнів самореалізації в процесі творчого саморозвитку – процесу безперервного самотворення й самовдосконалення

творчих рис, що допомагає особистості піднятися на вищий рівень і зуміти компетентно та творчо вирішувати життєво необхідні завдання й проблеми. Суспільству сьогодні потрібний спеціаліст, не лише функціонально готовий до професійної діяльності, а й сформований як творча особистість.

Список використаної літератури

1. Адакин Е.Е. Формирование творческого потенциала студентов вуза в условиях системы заочного обучения : монография / Е.Е. Адакин ; ред. Н. Э. Касаткина. – Томск : Изд-во Том. ун-та, 2005. – 328 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 373 с.
3. Касаткина Н.Э. Противоречия как источник развития творческого потенциала студентов / Н.Э. Касаткина, Е.Е. Адакин // Вестник ТГПУ. Серия: педагогика. – 2005. – Вып. 2 (46). – С. 11–15.
4. Кон И.С. Психология ранней юности / И.С. Кон. – М. : Просвещение, 1989. – 255 с.
5. Мещанинов О.П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні : монографія / О.П. Мещанинов. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2005. – 460 с.
6. Овчинников В.Ф. Научно-технический прогресс и развитие творческого потенциала работника производства / В.Ф. Овчинников. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1974. – 214 с.
7. Педагогіка вищої школи : словник-довідник / упорядник О.О. Фунтікова. – Запоріжжя : ГУ“ЗІДМУ”, 2007. – 404 с.
8. Петровский В.А. Теория личности с позиции категориального анализа психологии / В.А. Петровский // Психология личности в трудах отечественных психологов. – СПб. : Питер, 2000. – С. 75–83.
9. Роменець В.А. Психологія творчості : навч. посіб. / В.А. Роменець. – 2-ге вид., доп. – К. : Либідь, 2001. – 288 с.
10. Сарапулова Є.Г. Самопізнання та етика спілкування як засобом формування комунікативних вмінь у представників молодого покоління / Є.Г. Сарапулова, Т.Д. Панченко // Педагогіка толерантності. – 2008. – № 3 (45). – С. 57–65.
11. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня / С.О. Сисоєва. – К. : Полиграфкнига, 1996. – 406 с.
12. Сіверс З.Ф. Феномен творчості як базова складова акмеологічного розвитку особистості / З.Ф. Сіверс // Освіта і управління. – 2008. – № 1. – С. 47–55.
13. Супрун Л. Соціально-психологічний і ментальний портрет журналіста / Л. Супрун // Журналістика : наук. зб. / за ред. Н.М. Сидоренко. – К. : Ін-т журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2009. – С. 59–68.
14. Фейербах Л. Избранные философские произведения / Л. Фейербах. – М. : Политиздат, 1955. – Т. 2. – С. 115.
15. Чаплигін О.К. Творчий потенціал людини як предмет соціально-філософської рефлексії : дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.03 / О.К. Чаплигін ; Харків. нац. автомобільно-дорожній ун-т. – Х., 2001. – 428 с.
16. Шаповал Ю.Г. Мистецтво журналізму : монографія / Ю.Г. Шаповал. – Львів, 2007. – 320 с.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2013.

Дяченко М.Д. Развитие творческого потенциала будущих журналистов: проекция на профессиональную деятельность

В статье рассматриваются философские, педагогические, психологические и журналистские взгляды на процесс развития творческого потенциала будущих журналистов в современных условиях, раскрыта сутність професійної підготовки

творческой, коммуникативной личности будущего журналиста. Конкретизированы теоретические представления о сущности и структуре творческого потенциала личности журналиста, охарактеризованы показатели и уровни готовности будущих журналистов к творческой деятельности.

Подчеркивается, что развитие творческого потенциала будущего журналиста является процессом обогащения личности студента профессионально значимыми чертами и свойствами, умением выводить знания на творческий, преобразовательный, субъектно-воспитательный уровень путем формирования конкретных журналистско-профессиональных и личностных качеств, развития общих творческих сил студента и профессиональных способностей к компетентному выполнению журналистских функций, своей социальной роли в обществе.

Ключевые слова: будущий журналист, журналистское творчество, профессионализм, профессиональная творческая деятельность, развитие, самореализация, самосовершенствование, творческий потенциал.

Dyachenko M. Development of creative potential of future journalists: projection on the professional activities

In the article examines the philosophical, pedagogical, psychological and journalistic views on development of creative potential of future journalists in the modern conditions, the essence of the professional training of the creative, communicative personality of a future journalist. Elaborated on the theoretical ideas about the essence and the structure of the creative potential of the individual journalist, characterized indicators and levels of readiness of future journalists to creative activity.

The creative potential of a future journalist is considered as a complex, multifaceted concept which combines the personal reserve of the capacity and capabilities of comprehension of the world, the analysis of public life and play it in the original information product means an individual display; development of original strategies and tactics in the process of creative solutions journalistic tasks; orientation of professional interests, personal and social values, and creative self-development and productive professional development.

It is noted that the evidence of the creative the capacity of the journalist is a professional identity, which is formed by a collective image of journalistic professionalism, which corresponds to the requirements of time and the formation of professional skills and creative activity in educational and professional activity; creative thinking; individual author's style; capacity for self-reflection, self-education, creative self-expression and self-development; awareness of their social role, own tastes, inclinations, abilities, level of readiness for creative implementation of journalistic functions; objective self-assessment of level of professional and creative self-expression.

Stresses that the development of creative potential of future journalist is the process of enrichment of the student's personality professionally relevant traits and qualities, the ability to display knowledge in a creative, conversion, subject educational level through the formation of a specific journalist and professional and personal qualities, development of common creative forces of the student and professional capacity to the competent execution of journalistic functions, its social role in the society.

Key words: future journalist, journalistic creativity, professionalism, professional creative work, development, self-realization, self-improvement, creative potential.